

Preek over Johannes 5:1-18

- Neede, 22 februari 2026
- Kees van Dusseldorp
- serie: kijk naar Jezus – 3

Thema: 'zondig niet meer ...'

votum en groet

Psalm 62:1,4,6 (DNP) Bij God alleen kom ik tot rust

verbondsvernieuwing: Laat uw wil gedaan worden

Opwekking 27 Leid mij Heer, o machtig Heiland

gebed

lezen: Johannes 5:1-18

Kolossenzen 3:15-17

Gezang 163 (GK13) Dit huis, een herberg onderweg

kindermoment

Lied: Heer, U kent mij als geen ander (begeleiding YouTube)

preek

Psalm 116:1,6,7,8 (DNP) Ik hou van God, Hij heeft mijn stem gehoord

gebed

aankondiging Alpha

collecte

Sela: Mijn toevlucht (begeleiding YouTube)

zegen

Broeder, zuster in Jezus Christus,

Aan het begin van de preek wil ik een peiling doen. Wat raakt je het meest in dit bijbelverhaal? Je kunt kiezen uit zeven antwoorden. Die zeven antwoorden zijn de zeven onderdelen van het verhaal, zoals ik het zojuist aan de kinderen heb verteld. Ik wil je met deze opdracht helpen om zelf verbinding te maken met het Bijbelverhaal. Om je erin te laten zuigen. Niet alleen dat je snapt wat er gebeurt. Maar ook dat je bij jezelf nagaat wat het met je doet. Elke onderdeel van het verhaal roept gedachten en gevoelens op als je het op je laat inwerken.

Wat raakt je het meest in dit bijbelverhaal?

1. ellende in Betzata
2. eenzaamheid van de zieke man
3. persoonlijke aandacht van Jezus
4. genezingsmacht van Jezus
5. woede van de Joden
6. waarschuwing van Jezus
7. eenheid tussen Jezus en zijn Vader

Laten we eens kijken wat de resultaten zijn.

**

Het is best interessant om te zien hoe het verdeeld is onder iedereen. Maar zoals gezegd, de waarde van deze vraag is allereerst voor jezelf. Weet je, dat je eigenlijk je eigen preek nu aan het schrijven bent? Je hebt het bijbelverhaal gehoord. Eerst vanuit de Bijbel, daarna in de vertelling. Je hebt het tot jezelf laten spreken. Je hebt proberen te ontdekken waar het je raakt. Dat is een deur voor het evangelie. Je zou daar nu verder op kunnen doordenken. Wat zegt het over jezelf dat je dit antwoord hebt gegeven? En wat zegt dit stuk van het verhaal eigenlijk over Jezus?

**

Neem bijvoorbeeld dat eerste: de ellende in Betzata of de eenzaamheid van de zieke man. Als je dat hebt gekozen, dan geeft dat iets aan van je bewogenheid. Je leeft je in in die situatie. Hoe in dat mooie badhuis van Betzata de hoopjes ellende van Jeruzalem bij elkaar zijn. Mensen met zweren, mensen die blind om zich heen tasten, mensen die voetje voor voetje met een stok vooruit schuifelen. Mensen die alles hebben verloren. Misschien nog een paar lompen om het lijf. Het badhuis wordt ook wel door gezonde mensen gebruikt. Het ligt dicht bij de tempel – dat is gemakkelijk. Maar het is geen fijne plek. De geur van zieke, ongewassen en onverzorgde lichamen slaat je tegemoet. Bij de een roept dat ongemak op. Bij een ander roept het weerszin op. Bij een derde juist bewogenheid en de neiging om te helpen. Het kan je naar de keel grijpen als je de mensen ziet die niet mee kunnen komen. Die door de gezonde mensen in de samenleving worden vergeten en worden verstoten. Die zich onder de radar van de maatschappij in leven moeten zien te houden. Die het van een wonder verwachten, omdat alle andere mogelijkheden uitgeput zijn. Wat zegt het over jou dat jij dit uitkoos?

En wat zegt het over Jezus, dat Hij juist op deze plek te vinden is? Dat Hij persoonlijk contact zoekt met een van de meest hopeloze gevallen, deze man die al achtendertig jaar ziek is en zich niet gemakkelijk bewegen kan?

Kun je je voorstellen dat Jezus in onze tijd naar een verpleeghuis zou gaan, waar zoveel mensen ziek en eenzaam zijn? Jezus kent ieder. Kun je je voorstellen dat Jezus in onze tijd naar een daklozenopvang zou gaan? Of naar een vluchtelingenkamp als op Lesbos? Een verzameling ellende. De mensen die kansloos zijn, geen perspectief hebben, slechts nog hopen op een wonder?

Dat is Jezus! Zelfs de meest eenzame, de meest hopeloze ziet Hij. Dat zegt jou, dat jij je zelf niet mooier en sterker hoeft voor te doen voor Hij je redt. Maar ook dat geluk niet begint bij gezondheid en welvaart. Dat je Jezus beter niet naar de rand van je leven moet drukken. Voor als je er een keer tijd voor hebt of zo. Als alle andere belangrijke dingen geregeld zijn. Want daar begint je geluk niet. Die begint bij Jezus. Het zegt ook over jou, dat je als volgeling van Jezus oog en hart hebt voor de mensen die vastgelopen zijn, ziek, ongelukkig, eenzaam.

**

Ziedaar de preek bij de eerste van de genoemde onderdelen! Wat je gekozen hebt, is het begin van jouw preek. Ik zou bij elk onderdeel dat wel willen uitwerken, maar dat lukt me vanmorgen niet.

Behalve dat het goed is als jij je eigen preek maakt, heb ik ook de opdracht om een preek te houden. Dat doe ik bij onderdeel 6: de waarschuwing van Jezus. Omdat ik denk dat daar de kern van dit verhaal ligt. En de boodschap voor ons vandaag. Het scherm mag uit.

**

Als Jezus op het tempelplein de genezen man weer ziet, gaat Hij naar hem toe en zegt: 'U bent nu gezond. Stop met zondigen, anders zal u iets ergers overkomen'.

Dat is een verrassende en stevige waarschuwing. Wat is er mis met die man die genezen is? Wat denk jij? Nee, ik maak er geen peiling van. Maar denk er eens over na. 'Stop met zondigen' zegt Jezus. 'Als je zo doorgaat, loopt het fout met je af.' Had die man zijn ziekte opgelopen door een slechte levensstijl? Zoals je je lever kunt vergallen door teveel alcohol? Zoals je je benen kunt breken door onverantwoorde risico's? Zoals je eenzaam kunt worden door je asociaal te gedragen? Zoals je mentaal in de knoop kunt raken als er lelijke geheimen in je leven zijn?

Nee, in de Bijbel staat niets van dit alles. Ziekte wordt in de Bijbel vaak juist niet gekoppeld aan persoonlijke zonden. Er wordt helemaal niets verteld dat deze man gezondigd zou hebben. Is het de zonde dat hij van plan is Jezus aan te geven? Maar dan zou Jezus niet zeggen: 'Stop met zondigen'. Hij had dus al iets fout gedaan. Maar wat? Vindt Jezus ook dat hij zijn slaapmat niet over het tempelplein mag dragen? Maar dan had Jezus niet zo nadrukkelijk gezegd dat hij zijn mat moet oppakken. Het moet toch het voor iemand die dit verhaal leest, duidelijk kunnen worden wat Jezus bedoelt. Alleen dan kun je er iets van leren toch? Over Jezus, over die man en over jezelf.

Weet je, als je op een rijtje zet wat je van deze man leest, dan krijg je geen prettig beeld. We lezen vier uitspraken van deze man. Ik zet ze even op een rijtje. 'Ik heb niemand die mij helpen kan.' 'Anderen zijn sneller en geven mij geen ruimte'. En later, tegen de Joden: 'Dit heb ik niet bedacht, maar iemand heeft mij opdracht gegeven om met mijn slaapmat rond te lopen.' En zodra hij weet dat het Jezus is, vertelt hij het de Joden om zijn eigen hachje te redden.

Vier uitspraken. Steeds wijst hij van zichzelf af naar anderen. Hij is zielig, want hij heeft niemand. Hij is het slachtoffer, de anderen hebben het gedaan. Hij kan het ook niet helpen, want iemand anders heeft gezegd: pak je mat op. Een typische egoïst, bij wie alles om zichzelf draait. Zodra hij kan lopen, gaat hij zijn eigen gang. En maakt hij zich zorgen over zijn eigen leven.

Is deze man verzuurd door achtendertig jaar ziekte. Dat doet wat met een mens. Maar dat gebeurt gelukkig niet iedereen die chronisch ziek is. Deze man komt over als iemand die verzuurd is, niet over zelfreflectie beschikt en zich als slachtoffer opstelt. Een onaangenaam mens. Des te meer spreekt het dat Jezus juist hem opzoekt. Wij vinden het lastig om met egoïsten, zeurpieten, zielepoten, narcisten en mopperaars om te gaan. Wij houden het niet zo lang vol met onaangename mensen. En als je er niet omheen kunt, probeer je het contact zoveel mogelijk te beperken. Jezus zoekt deze man juist wel op.

Tegelijk brengt dat egoïstische van deze man ons wel bij de kern van zijn zonde. Zijn zonde kom je op het spoor door je af te vragen wat deze man **niet** zegt of doet. Als Jezus vraagt of hij gezond wil worden, zegt hij niet: 'Heel graag, maar hoe werkt dat?' Hij ziet de liefde in de ogen van Jezus niet en hoort de bewogenheid in zijn stem niet. Zodra hij lopen kan, loopt hij weg. Hij valt niet eerst op de knieën voor de Heer. Spreekt geen enkel woord van dank of van erkenning. Kortom: er is geen sprake van enige geloofsreactie op Jezus. Niet in het gesprek, niet bij de genezing en niet bij de tweede ontmoeting. En helaas ook niet in het vervolg. Deze man kon lopen. Maar hij loopt zijn uiteindelijke redding mis. Hij laat op geen enkele manier zien dat Jezus hem iets heeft gedaan. Er is geen enkele geloofsreactie.

Nu kun je zeggen: misschien was die er wel, maar heeft Johannes dat niet opgeschreven. Dat denk ik toch niet. In het boek is dit het derde wonderteken dat Johannes beschrijft. Bij de eerste, de bruiloft in Kana, lezen we dat zijn leerlingen in hem geloofden. Bij de tweede, de genezing van de zoon van de hoveling, lezen we dat de hoveling en heel zijn gezin tot geloof in Jezus komt. Zo gaat het verder in Johannes. Dat is immers ook het doel waarom hij dit bijbelboek heeft geschreven. 'Ik heb deze wonderen en tekenen van Jezus beschreven, zodat jij, lezer, ook gelooft dat Jezus de Zoon van God is. En zodat jij door dat geloof gered wordt en leven vindt.' Maar in dit verhaal van de man ontbreekt ieder spoortje van geloof in Jezus. Dat is zijn zonde. Waarvoor Jezus hem stevig waarschuwt.

Dit is wat Johannes met dit verhaal wil laten zien. Zijn boek is erop gericht dat de lezer gaat geloven dat Jezus de Zoon van God is en zo het ware leven vindt. In dit verhaal komt de man niet tot geloof in Jezus. Ondanks zijn genezing. Ondanks zijn bevrijding. Ondanks de liefde van de Heer. Geloof is het ontbrekende woord. Daarom zegt Jezus: 'Déze zonde van ongeloof brengt je in grotere problemen dan je in heel je zieke leven hebt gehad.'

Dat is wat! Heb je achtendertig jaar ziekte achter de rug, met alle pijn en ellende van dien. Word je genezen door een wonder, zelfs zonder dat je erom vraagt. En zegt je redder: 'Pas op: als je zo doorgaat, krijg je nog veel grotere ellende te verwerken.' Een heftig bericht, bedoeld om hem op te schrikken. Om ons duidelijk te maken waar het om gaat.

**

Hoe zit dat bij jou? Jezus zoekt je op. Ook nu in deze dienst. Hij verlost je van de zonde. Hij bevrijdt je van je schuld. Hij redt je van een leven zonder hoop en toekomst. Hij belooft je het ware leven. Het leven met God tot in eeuwigheid. Bij Hem krijg je een nieuw leven, een eeuwig leven. Hij zegt: 'Sta op uit de dood en leef in vrijheid! Leef in liefde voor God en mensen. Breng God eer met woorden en met je daden.'

En dan? Raakt dit je eigenlijk wel? Treft het je nog? Of maakt het voor jou allemaal niet zoveel verschil. Hoor je de stem van Jezus niet door de woorden van de Bijbel en van de preek heen? Blijf je bezig met jezelf. Ga je je eigen gang. Doe je wat jou goed lijkt om te doen. Zoek je excuses om niet al te radicaal te hoeven zijn. Of om jouw mening tot enige waarheid te verklaren. Ga je ermee door om jezelf in het middelpunt te zetten?

Dat kan. Je ziet het bij deze man. Hij laat zich niet raken, reageert niet met geloof op Jezus en zal merken dat zijn genezing niet meer is dan een bloemetje in het veld. Al voor het verhaal voorbij is, zit hij vast in de banden van de mensen en van zichzelf. Als hij zich niet bekeert tot Jezus, zal er aan het eind van zijn leven van dat bloemetje niets meer te vinden zijn. Want genezing is geen redding. Gezondheid geen eeuwig leven.

Maar je kunt je ook laten raken door Jezus. Zijn liefde zien. Je verwonderen over zijn genade. Het geschenk van vergeving, vrijheid, hoop en blijdschap aanpakken. Het houvast grijpen van zijn aanwezigheid, hoe je omstandigheden ook zijn. Ervaren dat je daardoor van de dood overgaat naar het leven. Hem ervoor danken. In je gebed. In je zang. Je door zijn Geest laten vullen en Hem dienen. Met al je verantwoordelijkheden, in al je relaties, in alle omstandigheden. Je bekeren van wat fout is. Je toewijden aan het goede. Jezus volgen in wat je belangrijk vindt. En aan wie je aandacht geeft.

Jezus spreekt je aan. Hij is de redder. Hij heeft de macht. Hij is de Zoon van God. Die samen met de Vader en de Geest zich inzet voor jouw redding. Bij wie je het leven vindt. Nu al en later volledig.

Of je nu ziek bent, of gezond: geloof dat Jezus de Zoon van God is. Het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegdraagt. Die de oorzaak van alle ellende wegneemt. Dank Hem voor zijn genade en zijn aandacht die ook naar jou toekomt. Leg de stemmen het zwijgen op, die beweren dat jij niet goed genoeg zou zijn, dat het niet voor jou zou zijn. Dat jij te slecht bent, te weinig doet, te weinig geloof hebt of wat dan ook. Het klopt niet: Jezus is je Heiland. Geef je aan Hem. Maar geef je dan ook aan Hem!

Of je nu aan de rand van de maatschappij staat, of in het centrum van de macht: geloof dat Jezus de Zoon van God is. Bij wie je echt gelukkig wordt. Schuif verantwoordelijkheden niet naar een ander. Verschuil je niet achter de omstandigheden. Erken je zonden. Bekeer je van wat niet goed is. Neem verantwoordelijkheid in jouw situatie. En kom tot aanbidding en toewijding aan de Heer.

Of je nu eenvoudig of geleerd bent: geloof dat Jezus de Zoon van God is. Geniet van de vrijheid en liefde die dat geeft. Erken Hem als de Heer van je leven. Doe wat Hij zegt. laat zijn genade je verwarmen en in beweging brengen. Laat zijn liefde je aanvuren om zelf liefde te bewijzen. Dien de Heer in ieder mens die je tegenkomt.

Amen